

החלטה במלואה בנוגע למקרה

סעיף 1. תיאור המקרה ורקע

1. מועצת הפיקוח בחנה שלושה מקרים יחדיו הכוללים תכנים שפורסמו ב-Facebook על ידי משתמשים שונים בנובמבר 2023, בעקבות מתקפות הטרור של חמאס ב-7 באוקטובר ולאחר שישראל פתחה במערכה צבאית בעזה בתגובה לכך. שלושת קטעי התוכן, כולם באנגלית, מכילים כל אחד את הביטוי "מהנהר עד לים".
2. במקרה הראשון, משתמש Facebook הגיב על סרטון של משתמש אחר. בסרטון יש כיתוב המעודד אחרים "להשמיע את קולם" עם תגי האשטג הכוללים "#ceasefire" (הפסקת אש) ו-"#freepalestine" (שחררו את פלסטין). התגובה על הפוסט מכילה את הביטוי "FromTheRiverToTheSea" (מהנהר עד לים) בצורת תג האשטג, ותגי האשטג נוספים כמו "#DefundIsrael" (הפסיקו את המימון של ישראל) וסמלי אמוג'י של לבבות בצבעי דגל פלסטין. המשתמש שיצר את התוכן אינו איש ציבור ויש לו פחות מ-500 חברים ואין לו עוקבים כלל. לתגובה היו כ-3,000 צפיות והיא דווחה שבע פעמים על ידי ארבעה משתמשים. הדיווחים נסגרו לאחר שהמערכות האוטומטיות של Meta לא העבירו אותם לבדיקה אנושית תוך 48 שעות. אחד המשתמשים שדיווח על התוכן פנה ל-Meta.
3. במקרה השני, משתמש Facebook פרסם מה שנראה כמו תמונה גרפית של פרוסות אבטיח צפות היוצרות את המילים "מהנהר עד לים", יחד עם "פלסטין תהיה חופשית". המשתמש שיצר את התוכן אינו איש ציבור ויש לו פחות מ-500 חברים ואין לו עוקבים כלל. לפוסט היו כ-8 מיליון צפיות והוא דווח 951 פעמים על ידי 937 משתמשים. הדיווח הראשון נסגר, שוב בגלל שהמערכות האוטומטיות של Meta לא העבירו אותו לבדיקה אנושית תוך 48 שעות. חלק מהדיווחים האחרים נבדקו והוערכו על ידי מודרטורים אנושיים שהחליטו שהתוכן אינו מפר שום כללים. כמה מהמשתמשים שדיווחו על התוכן פנו ל-Meta.
4. במקרה השלישי, מנהל עמוד Facebook שיתף מחדש פוסט מעמוד של ארגון קהילתי בקנדה. הפוסט הוא הצהרה של "החברים המייסדים" של הארגון, שבה הם מכריזים על תמיכתם ב"עם הפלסטיני", מגנים את "הטבח חסר ההיגיון" שלהם על ידי "מדינת ישראל הציונית" ו"הכובשים הישראליים הציוניים", ומביעים את הזדהותם עם "הפלסטינים מוסלמים, פלסטינים נוצרים ויהודים פלסטינים אנטי-ציוניים". הפוסט מסתיים במשפט "מהנהר עד לים". לפוסט הזה היו פחות מ-1,000 צפיות והוא דווח על ידי משתמש אחד. הדיווח נסגר אוטומטית. המשתמש שדיווח על התוכן פנה ל-Meta.
5. בכל שלושת המקרים שעליהם קיבלה Meta פניות נסגרו ללא בדיקה אנושית, על בסיס הערכה של כלים אוטומטיים. Meta חיזקה את החלטותיה המקוריות לא להוריד את שלושת דוגמאות התוכן מהפלטפורמה. המשתמשים שדיווחו על התוכן פנו למועצה בבקשה להסיר את אותו. לאחר שהמועצה בחרה במקרים אלו והכריזה עליהם, המשתמש שפרסם את התוכן במקרה השלישי מחק את הפוסט מ-Facebook.
6. המועצה מציינת את ההקשר הבא בקבלת החלטתה.

7. ב-7 באוקטובר 2023, חמאס, ארגון ייעודי עם סיווג רמה 1 תחת התקן הקהילתי של ארגונים ואנשים מסוכנים של Meta, ביצע מתקפות טרור חסרות תקדים על ישראל מעזה שבהן נהרגו כ-1,200 בני אדם ונחטפו עוד כ-240, רובם אזרחים ישראלים יהודים וגם כמה מוסלמים, כמו גם אנשים בעלי אזרחות כפולה ואזרחים זרים ([משרד החוץ](#), ממשלת ישראל). מעל 115 מאותם חטופים ממשיכים להיות בשבי נכון ליולי 2024. [המתקפות](#) כללו שריפה והרס של מאות בתים והובילו לעקירה מיידית ומתמשכת של כ-120,000 בני אדם. ישראל נקטה מיד במערכה צבאית רחבת היקף בעזה בתגובה לתקיפות. הפעולה הצבאית של ישראל, שעדיין בעיצומה, הרגה למעלה מ-39,000 בני אדם ([משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים](#), בהסתמך על נתונים של משרד הבריאות בעזה). מדיווחים עולה כי נכון ליולי 2024, 52% מההרוגים מוערכים כנשים וילדים. המערכה הצבאית גרמה ל[הרס נרחב](#) של תשתיות אזרחיות ועקירה חוזרת ונשנית של 1.9 מיליון בני אדם, הרוב המכריע של אוכלוסיית עזה, אשר מתמודדים כעת עם משבר הומניטרי חמור ביותר. נכון ל[אפריל 2024](#), לפחות 224 אנשי צוות הומניטריים נהרגו בעזה, "יותר מפי 3 ממספר עובדי סיוע הומניטריים שנהרגו בכל סכסוך בודד בשנה אחת".

8. Meta הגדירה מיד את אירועי 7 באוקטובר כמתקפת טרור במסגרת מדיניות הארגונים והאנשים המסוכנים שלה. על פי הסטנדרטים הקהילתיים שלה, המשמעות היא ש-Meta תסיר כל תוכן בפלטפורמות שלה אשר "משבח את, מייצג את או תומך ב... מתקפות ה-7 באוקטובר או הפעולות שנגקטו במהלכן".

9. לאורך הסכסוך המתמשך, שני הצדדים הואשמו בהפרת החוק הבין-לאומי. ישראל עומדת בפני הליכים בגין הפרות לכאורה של התחייבותיה על פי האמנה למניעת וענישה של פשע רצח עם [בבית הדין הבין-לאומי לצדק](#). יתרה מכך, גורמים רשמיים של חמאס וישראל נקראו כל אחד על ידי התובע של ארגון [בית הדין הפלילי הבין-לאומי](#) בבקשות לצווי מעצר המבוססים על אישומים בפשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות על ידי כל אחד מהצדדים. פקידי חמאס מואשמים באחריות פלילית להשמדה; רצח; לקיחת בני ערובה; אונס ומעשי אלימות מינית אחרים; עינוי; מעשים לא אנושיים אחרים; טיפול אכזרי; ויחס מעורר זעם כלפי הכבוד האישי של בני ערובה בשבי, בישראל והשטחים הפלסטיניים (ברצועת עזה) לפחות מה-7 באוקטובר 2023. לטענת התובע, פעולות אלה "היו חלק ממתקפה נרחבת ושיטתית של חמאס וקבוצות חמושות אחרות נגד האוכלוסייה האזרחית בישראל, על פי מדיניות ארגונית", שחלקן "עדיין נמשכות נכון להיום". פקידי ישראלים מואשמים באחריות פלילית להרעבת אזרחים כשיטת לחימה; גרימת סבל רב בכוונה, או פגיעה חמורה בגוף או בבריאות; הרג או רצח בכוונה; הכוונה מכוונת של מתקפות נגד אוכלוסייה אזרחית; השמדה ו/או רצח, לרבות בהקשר של מקרי מוות מרעב; רדיפה; ומעשים לא אנושיים אחרים, בשטחים הפלסטיניים (ברצועת עזה) לפחות מה-8 באוקטובר 2023. לדברי התובע, פעולות אלה "בוצעו כחלק ממתקפה נרחבת ושיטתית נגד האוכלוסייה האזרחית הפלסטינית על פי מדיניות המדינה", והן "עדיין נמשכות נכון להיום". יתר על כן, [דעת ייעוץ](#) מה-19 ביולי 2024, שיצאה בתגובה לבקשת העצרת הכללית של האו"ם, בית הדין הבין-לאומי לצדק הגיע למסקנה כי "המשך נוכחותה של מדינת ישראל בשטח הפלסטיני הכבוש היא בלתי חוקית" והצהיר על ההתחייבות של ישראל, מדינות אחרות וארגונים בין-לאומיים, לרבות האומות המאוחדות, על בסיס ממצא זה. הניתוח של בית הדין אינו מתייחס ל"התנהגות של ישראל ברצועת עזה בתגובה למתקפה שבוצעה ב-7 באוקטובר 2023".

10. [ועדת החקירה הבין-לאומית העצמאית של האו"ם](#) בשטח פלסטיני כבוש, כולל מזרח ירושלים, ובישראל, שהוקמה על ידי מועצת זכויות האדם של האו"ם, הגיעה למסקנה, בדו"ח ממאי 2024, כי חברי ארגון חמאס "הרגו, פצעו, התעללו בכוונה, לקחו בני ערובה וביצעו אלימות מינית ומגדרית נגד אזרחים, לרבות אזרחים ישראלים ואזרחים זרים, וכן נגד אנשי כוחות הביטחון הישראליים (ISF)". על פי דעת הוועדה, "פעולות אלה מהוות פשעי מלחמה", כמו גם "הפרות של המשפט ההומניטרי הבין-לאומי ושל דיני זכויות האדם

הבין-לאומיים". הוועדה הגיעה גם למסקנה כי "ישראל ביצעה פשעי מלחמה, פשעים נגד האנושות והפרות של [המשפט ההומניטרי הבין-לאומי] ו[חוק זכויות האדם הבין-לאומי]". בנוסף, נכתב כי "ישראל השתמשה ברעב כשיטת מלחמה", "השתמשה בנשק של מניעת צרכי חיים, לרבות סיוע הומניטרי", ו"ביצעה פשעים מיניים ומגדריים נגד פלסטינים". ביחס לדיווחים ולהאשמות של כוחות הביטחון הלאומי המצביעים על כך שהזרוע הצבאית של חמאס ושל קבוצות מזוינות אחרות שאינן ממלכתיות בעזה פעלו מתוך אזורים אזרחיים, הנציבות "מדגישה שוב כי כל הצדדים לסכסוך, לרבות ארגון ISF והזרועות הצבאיות של חמאס וקבוצות חמושות אחרות שאינן ממלכתיות, חייבות לדבוק ב[חוק ההומניטרי הבין-לאומי] ולהימנע מהגדלת הסיכון לאזרחים על ידי שימוש במיקומים אזרחיים למטרות צבאיות". בנוסף, הנציג המיוחד של מזכ"ל האו"ם בנושא [אלימות מינית בסכסוך](#) הגיע למסקנה כי נמצא מידע ברור ומשכנע כי פעולות של "אלימות מינית, לרבות אונס [ועינוי] מיני" ננקטו נגד בני הערובה בהקשר של פיגועי ה-7 באוקטובר, וקראה ל"חקירה מלאה". מתקפות הטרור והפעולות הצבאיות שהובילו למותם של עשרות אלפי בני אדם ולעקירתם של למעלה משני מיליון בני אדם, בעיקר בעזה, אך גם בישראל ובגדה המערבית הכבושה, יצרו עניין, ויכוחים וביקורת אינטנסיביים ברחבי העולם. חלק גדול מהם התרחש בפלטפורמות המדיה החברתית, כולל Facebook, Instagram ו-Threads.

11. על פי דוח ומחקר שהוזמן על ידי המועצה לפיקוח, השימוש בביטוי "מהנהר עד לים" גדל ברשתות החברתיות ובמחאות והפגנות לתמיכה בפלסטינים בעקבות פיגועי ה-7 באוקטובר והמבצעים הצבאיים של ישראל. הביטוי מתייחס לשטח שבין נהר הירדן לים התיכון, המכסה היום את כל שטח מדינת ישראל והשטחים הפלסטיניים הכבושים בידי ישראל. הביטוי קדם לפיגועי ה-7 באוקטובר ויש לו [היסטוריה ארוכה](#) כחלק מ**תנועת** המחאה הפלסטינית החל מתוכנית החלוקה [שאומצה](#) בשנת 1948 על ידי העצרת הכללית של האו"ם. הביטוי קשור לשאיפתם של הפלסטינים להגדרה עצמית ולשוויון זכויות (ראו הערות ציבוריות: Access Now PC-29291; SMEX PC-29396; PC-29211; PC-28564; Jewish Voice for Peace PC-29437). עם זאת, השימוש בביטוי נקשר לאחרונה לחמאס. המסמך המקורי של [אמנת חמאס משנת 1988](#) קרא להשמדת ישראל ו"נראה שהוא מעודד הרג של יהודים בכל מקום שבו הם נמצאים" (PC-28895). [אמנת חמאס משנת 2017](#) כלל את אימוץ הביטוי "מהנהר עד לים", המשמש אנשים וקבוצות הקוראים להתנגדות אלימה או להשמדתה של ישראל, וגירוש יהודים מפלסטין, עם גרסאות שונות של הביטוח כמו "מהנהר עד לים, פלסטין תהיה ערבית". (ראו הערות ציבוריות: ADL PC-29259; American Jewish Committee PC-29479; NGO Monitor PC-28905; PC-29526; Jewish Home Education Network PC-28694). גרסאות נוספות של הביטוי הופיעה גם ב**פלטפורמה משנת 1977** של מפלגת הליכוד השולטת בישראל: "בין הים לירדן תהיה רק ריבונות ישראלית".

12. לביטוי אין משמעות יחידה. ביטוי זה [אומץ](#) לשימוש על ידי קבוצות ויחידים שונים ומשמעותו תלויה בדובר, במאזין ובהקשר. עבור חלק מהאנשים, זהו ביטוי בעל קונוטציה אנטישמית אשר מטרתו מניעת זכותם של היהודים לחיים, להגדרה עצמית ולשהות במדינה משלהם, שהוקמה ב-1948, לרבות באמצעות גירוש כפוי של יהודים משטח ישראל. כקריאת מחאה, המעוגנת באמנת חמאס, היא שימשה את [גאזי חמאד](#), ראש הלשכה המדינית של חמאס, להביע עמדות וקולות אנטי-ישראליים ותמיכה כלפי ארגוני טרור המבקשים את השמדת ישראל באמצעים אלימים. זוהי גם קריאה להקמת מדינה פלסטינית על פני כל השטח המדובר, שמשמעות הדבר הוא פירוק המדינה היהודית. בקהילה היהודית והפרו-ישראלית, הקריאה עשויה לעורר פחד ולהיתפס בעיניהם כהצדקה או הגנה של ההרג, החטיפות, הטבח ומעשי הזוועה חסרי התקדים שבוצעו בפיגועי ה-7 באוקטובר, שבמהלכם הקהילה היהודית הייתה עדה לניסיון חקיקה של המטרה להשמידם. העובדה שהאוכלוסייה היהודית מהווה כ-0.2% מאוכלוסיית העולם (15.7 מיליון איש בעולם כולו), שמחציתם יהודים המתגוררים בישראל (כ-0.1% מאוכלוסיית העולם), מגבירה את התחושה הזו

ואת תחושת הסיכון וההפחדה שחשים יהודים רבים (ראו הערות ציבוריות: ADL PC-29259; CAMERA PC-29218; Campaign Against Antisemitism PC-29361; World Jewish Congress PC-29479; American Jewish Committee PC-29480; 29480). מנגד, המספר המוערך של הפלסטינים ברחבי העולם עמד בסוף 2023 על כ-14.6 מיליון בני אדם, מחציתם חיים בתוך ישראל או בשטחים תחת כיבוש ישראלי. זו גם הסיבה שרבים מבינים את הביטוי כקריאה לשוויון זכויות ולהגדרה עצמית של העם הפלסטיני. לעתים הוא משמש להצהרה על תמיכה במטרות פוליטיות ספציפיות כאלה או אחרות: בין היתר, מדינה דו-לאומית אחת בכל השטח, פתרון שתי מדינות לשני העמים, זכות השיבה לפליטים פלסטינים, או סיום הכיבוש הצבאי הישראלי בשטחים פלסטיניים שנכבשו במלחמת 1967. בהקשרים אחרים, הביטוי הוא חיזוק מעמדם של מקום, עם והיסטוריה ללא יעדים פוליטיים או טקטיקה קונקרטיים (ראו הערות ציבוריות: Access Now PC-29291; SMEX PC-29396; PC-29211; PC-28564; Jewish Voice PC-28564; Hearing Palestine Initiative at the University of Toronto PC-29437; for Peace PC-29437). לאחר פיגועי ה-7 באוקטובר של חמאס והמערכה הצבאית של ישראל בעזה, הוא שימש גם לצד קריאות להפסקת אש (ראו הערות ציבוריות: Access Now PC-29291; Jewish Voice for Peace PC-29437; Article 19 briefing also). עבור חלק מהפלסטינים והקהילה הפרו-פלסטינית, השימוש בביטוי באמנת ליכוד משנת 1977 יחד עם [הצהרות](#) שנאמרו לאחרונה על ידי בנימין נתניהו, ראש המפלגה, ו**עמיתני** כצורת התנגדות להקמת מדינה פלסטינית, מעידים על התנגדות הן לפתרון שתי מדינות והן לרעיון של [שוויון זכויות עבור הפלסטינים](#), ומהווים קריאה ל**גירוש הפלסטינים** מעזה ו/או מהגדה המערבית (ראו הערות הציבור: Access Now PC-29291; Digital Rights Foundation PC-29256).

13. המועצה הזמינה מומחים חיצוניים לנתח את הביטוי בפלטפורמות של Meta. הניתוח של המומחים הסתמך על CrowdTangle, כלי לניתוח נתונים בבעלות ובהפעלה של Meta. CrowdTangle עוקב אחר תוכן ציבורי מהדפים, מהקבוצות ומהחשבונות הציבוריים הגדולים ביותר בכל המדינות והשפות, אך אינו כולל את כל התוכן בפלטפורמות של Meta או מידע על תוכן שהוסר על ידי החברה. לכן, לא סביר שיימצאו מקרים של שימוש בביטוי המלווה בתוכן מפר (למשל, תקיפה ישירה או קריאות לאלימות נגד יהודים ו/או ישראלים על בסיס מאפיין מוגן או תוכן התומך בארגון טרור), כי כנראה Meta הייתה מסירה אותם. בששת החודשים שלפני פיגועי ה-7 באוקטובר, מומחים שמו לב שב-Facebook נעשה שימוש רב יותר בביטוי בערבית מאשר באנגלית (1,600 לעומת 1,400 בהתאמה). בששת החודשים שלאחר ה-7 באוקטובר, עד ה-23 במרץ 2024, השימוש בביטוי באנגלית עלה משמעותית בהשוואה לערבית (82,082 לעומת 2,880 בהתאמה). לדברי אותם מומחים, העליות המשמעותיות ביותר בשימוש בביטוי ב-Facebook בתקופה זו התרחשו בינואר ובמרץ. ב-Instagram נעשה שימוש משמעותי יותר בביטוי באנגלית מאשר בערבית לפני ואחרי ה-7 באוקטובר. נצפתה עלייה משמעותית בנובמבר 2023, במקביל למתקפת צבא ההגנה לישראל (צה"ל) על בית החולים שיפא, והמשבר ההומניטרי הגובר בעזה. בנוסף, השימושים בביטוי שמצאו המומחים בפלטפורמה הגיעו כחלק מפוסטים שביקשו להעלות את המודעות להשפעת המלחמה על הפלסטינים, קראו להפסקת אש ו/או עודדו את זכויות הפלסטינים להגדרה עצמית ושוויון. למרות שהיו תגי האשטג שהשמיעו התנגדות רבה יותר ויותר נגד הצבא הישראלי, לא זוהו פוסטים שקראו במפורש למוות של יהודים או תמכו בפעולות חמאס ב-7 באוקטובר. היעדר פוסטים כאלה עשוי להיות תוצאה של הסרת תוכן מסוג זה על ידי Meta.

14. הביטוי שימש כחלק מ**מחאות** אנטי-מלחמתיות ופרו-פלסטיניות ברחבי העולם, כולל במהלך [ההפגנות של קמפוס המכללות בארה"ב](#) מאפריל עד מאי 2024. נכון ל-6 ביוני 2024, יותר מ-3,000 איש נעצרו [בהפגנות](#) ברחבי [קמפוסים](#) של מוסדי לימוד בארצות הברית בגין הפרות לכאורה של כללים המסדירים את אסיפות הקמפוס. ברוב המקרים הללו, האישומים שהוגשו [בוטלו](#) מאוחר יותר. במדינות אחרות, ישנם מקרים שבהם

גורמים רשמיים ביקשו לאסור או לבטל הפגנות או להעמיד לדין מפגינים, עקב השימוש בביטוי (לדוגמה, בוניה, [אוסטריה](#)). העיר צ'כית פראג [פעלה](#) לאסור הפגנה בנובמבר 2023 בגלל השימוש המיועד בביטוי אך בית משפט עירוני [ביטל](#) את ההחלטה, ואיפשר להפגנה להתקיים. בבריטניה, שר הפנים לשעבר [עודד](#) את המשטרה לפרש את השימוש בביטוי כהפרה של החוק, אך משטרת המטרופולין [סירבה](#) לאמץ איסור גורף מסוג זה. בגרמניה, משרד הפנים [סיווג](#) טת הביטוי כסיסמה [הקשורה לחמאס](#). בית המשפט לעניינים מנהליים בעיר [מינסטר](#), נורדרין-וסטפאליה, קבע כי לא ניתן לפרש את הביטוי לבדו כהסתה מכיוון שיש לו משמעויות מרובות. עם זאת, בית המשפט המנהלי העליון של מדינה אחרת בגרמניה [סבר](#) כי למרות שלביטוי יכולות להיות מספר משמעויות, בית המשפט לא יכול היה לבטל איסור שימוש באסיפה בהחלטה מקדמית, בהינתן הצו שניתן על ידי משרד הפנים. בארצות הברית, [החלטה 883](#), שאושרה ב-377 קולות נגד 44 בבית הנבחרים באפריל 2024, מגנה את הביטוי כ"קריאה אנטישמית לנשק במטרה לחסל את מדינת ישראל, השוכנת בין נהר הירדן לים התיכון". עוד מדגישים בהחלטה כי "חמאס, הג'יהאד האסלאמי הפלסטיני, חיזבאללה וארגוני טרור אחרים ומתומכיהם השתמשו וממשיכים להשתמש בסיסמה זו כקריאה לפעולה להשמדת ישראל ולהשמדת העם היהודי".

15. מאז ה-7 באוקטובר, [האומות המאוחדות](#), [סוכנויות ממשלתיות](#) ו**קבוצות הסברה** הזהירו מפני עלייה באנטישמיות ובאיסלאמופוביה כאחד. בארצות הברית, למשל, בשלושת החודשים שלאחר ה-7 באוקטובר, [הליגה נגד השמצה](#) (ADL) עקבה אחר עלייה של 361% בתקריות אנטישמיות שדווחו - תקיפות פיזיות, ונדליזם, הטרדות מילוליות או כתובות ועצרות שכללו "רטוריקה אנטישמית, ביטויי תמיכה בטרור נגד מדינת ישראל ו/או אנטי-ציונות". אם לא מתייחסים לקטגוריה האחרונה הזו של "עצרות שכללו רטוריקה אנטישמית, ביטויי תמיכה בטרור נגד מדינת ישראל ו/או אנטי-ציונות", שנוספה על ידי ליגת ה-ADL לאחר ה-7 באוקטובר, ארצות הברית עדיין ראתה [עלייה של 176%](#) במקרים של אנטישמיות. על פי [המועצה ליחסים בין ארצות הברית לאסלאם](#), במהלך התקופה של אותם שלושה חודשים, דיווחים על אפליה ושנאה כלפי מוסלמים ופלסטינים (למשל, אפליה בעבודה, פשעי שנאה ותקריות, ואפליה בחינוך, בין קטגוריות אחרות המפורטות במסמך [הדוח](#), עמודים 13-15) עלו בכ-[180% בארצות הברית](#). משטרת המטרופולין של בריטניה הוציאה [נתונים להשוואה](#) בנושא פשעי שנאה אנטישמיים ואיסלאמופוביים של אוקטובר 2022 לעומת אוקטובר 2023. נראתה עלייה בשניהם (אנטישמיות מ-39 ל-547 דיווחים ואיסלאמופוביה מ-75 ל-214 דיווחים, בהתאמה). חלק מחברי המועצה מחשיבים גם את העובדה שיהודים הם 0.5% והמוסלמים הם 6.5% [מאוכלוסיית בריטניה](#), וכי היהודים הם 0.2% והמוסלמים 25.8% [מאוכלוסיית העולם](#), להקשר חשוב בהערכת המספרים הללו. [מדינות](#) ברחבי אירופה הזהירו מפני עלייה בפשעי שנאה, דברי שנאה ואיומים על חירויות האזרח המכוונות לקהילות יהודיות ומוסלמיות. [רצח](#) ו**צורות אחרות של אלימות חמורה** [מאוד](#) נגד פלסטינים, [וניסיונות רצח](#), [אונס](#) וצורות אחרות של אלימות קשה מאוד נגד יהודים, דווחו מאז ה-7 באוקטובר 2023.

סעיף 2. הגשות המשתמשים

16. משתמשי Facebook שדיווחו על התוכן ופנו לאחר מכן למועצה טענו שהביטוי מפר את הכללים של Meta בנושא [דברי שנאה](#), [אלימות והסתה](#) או [ארגונים ואנשים מסוכנים](#). המשתמש שדיווח על התוכן במקרה הראשון ציין כי הביטוי מפר את המדיניות של Meta האוסרת על תוכן המקדם אלימות או תומך בטרור. המשתמשים שדיווחו על התוכן במקרה השני והשלישי ציינו כי הביטוי מהווה דברי שנאה, הינו אנטישמי ומהווה קריאה לרצח עם ולביטול מדינת ישראל.

סעיף 3. מדיניות התוכן וההגשות של Meta

1. מדיניות התוכן של Meta

17. Meta ניתחה את הביטוי ואת התוכן בשלושת המקרים תחת שלוש מדיניות.

דברי שטנה

18. על פי הרציונל של המדיניות, התקן הקהילתי של [דברי שטנה](#) אוסר "התקפות ישירות נגד אנשים - ולא מושגים או מוסדות - על בסיס ... מאפיינים מוגנים: [כולל] גזע, מוצא אתני, מוצא לאומי [וכן] השתייכות דתית". החברה מגדירה "מתקפות כשפה הכוללת דה-הומניזציה; הצהרות של נחיתות, ביטויי בוז או סלידה; קללות; וקריאה להדרה או הפרדה".

19. רמה 1 של המדיניות אוסרת על תקיפת אדם או קבוצת אנשים על בסיס המאפיין המוגן שלהם באמצעות "הצהרות בצורת קריאות לפעולה או הצהרות של כוונה להנחיל, הצהרות שאיפות או מותנות לגבי, או הצהרות המעודדות או תומכות פגיעה" עם "קריאות למוות ללא עבריון או שיטה" ו"קריאות לתאונות או נזקים פיזיים אחרים שנגרמו על ידי שום עבריון או על ידי אלוהות".

20. על פי רמה 2 של המדיניות, Meta אוסרת על תקיפת אדם או קבוצת אנשים על בסיס המאפיינים המוגנים שלהם עם "הדרה או הפרדה בצורה של קריאות לפעולה, הצהרת כוונות, הצהרות שאיפות או מותנות, או הצהרות המעודדות או תומכות בהדרה מפורשת, פוליטית, כלכלית או חברתית".

21. לבסוף, לפי הסעיף המסומן "דרוש מידע נוסף ו/או הקשר כדי לאכיפה", החברה אוסרת על "תוכן התוקף מושגים, מוסדות, רעיונות, פרקטיקות או אמונות הקשורים למאפיינים מוגנים, שעשויים לתרום לנזק פיזי ממשי, הפחדה, או אפליה נגד האנשים הקשורים למאפיין המוגן הזה".

אלימות והסתה

22. מדיניות [האלימות והסתה](#) אוסרת לאיים על כל אדם ב"אלימות שעלולה להוביל למוות (או צורות אחרות של אלימות בחומרה גבוהה)". הגנות נוספות ניתנות ל"אנשים או קבוצות על סמך המאפיינים המוגנים שלהם... מפני איומים באלימות בדרגת חומרה נמוכה". לפני ה-6 בדצמבר 2023, האיסור על קריאות לאלימות היה כולל במדיניות דברי השטנה. לטענת Meta, ההחלטה להעביר קו מדיניות זה למדיניות אלימות והסתה הייתה חלק מארגון מחדש של התקנים הקהילתיים ולא השפיעה על אופן האכיפה של קו מדיניות זה.

23. לפי הסעיף המסומן "דרוש מידע נוסף ו/או הקשר לאכיפה", החברה אוסרת "הצהרות מקודדות שבהן שיטת האלימות אינה מנוסחת בבירור, אך האיום הינו חבוי או מרומז, כפי שמוצג על ידי השילוב של אות איום ואת הקשר".

ארגונים ואנשים מסוכנים

24. לאחר שהמשתמשים שדיווחו על התוכן ל-Meta פנו למועצה, Meta עדכנה את התקן הקהילתי [ארגונים ואנשים מסוכנים](#) (ב-29 בדצמבר 2023). חמאס הינה ישות ייעודית במסגרת רמה 1 של המדיניות. לפני העדכון ב-29 בדצמבר 2023, המדיניות אסרה "שבחים" של ישויות ברמה 1, המוגדרות כ"דיבור חיובי על"

או "הצדקה של הגורם של ישות ייעודית על ידי העלאת טענות לפיהן התנהגותם השונאת, האלימה או הפלילית היא חוקית, מוסרית, או מוצדקת או מקובלת בכל צורה אחרת" או "יישור מבחינה אידיאולוגית עם ישות או אירוע ייעודיים". המדיניות הנוכחית (נכון ליולי 2024) אוסרת על "האדרה" של ישות ברמה 1, לרבות "לגיטימציה או הגנה על מעשי אלימות או שנאה של ישות ייעודית על ידי טענה שלמעשים אלה יש הצדקה מוסרית, פוליטית, הגיונית או אחרת הגורמת הם מקובלים או סבירים".

II. ההגשות של Meta

25. Meta הסבירה כי הביטוי "מהנהר עד לים" בפני עצמו אינו מפר את מדיניות דברי השטנה, האלימות וההסתה של החברה או מדיניות ארגונים ואנשים מסוכנים. לכן, היא מסירה תוכן המכיל את הביטוי רק אם חלק אחר מהתוכן מפר באופן עצמאי את תקני הקהילה שלה.

26. Meta הסבירה כי החברה לא ביצעה תהליך פיתוח מלא כדי לאסוף את דעותיהם של בעלי עניין ומומחים עולמיים בנוגע לביטוי, אך היא כן סקרה את השימוש בביטוי לאחר פיגועי ה-7 באוקטובר ואת התגובה הצבאית של ישראל. החברה הצהירה כי היא מודעת שלביטוי יש היסטוריה ארוכה. היא הסבירה כי בעוד שחלק מבעלי העניין רואים בו ביטוי אנטישמי או איום על מדינת ישראל, ובעלי עניין אחרים משתמשים בביטוי לתמיכה באנשים פלסטינים ומאמינים כי תיאורו כאנטישמי הוא "לא מדויק" או מושרש באסלאמופוביה". בגלל השקפות שונות אלה, Meta "לא יכולה להסיק, ללא הקשר נוסף, שהמשתמשים בתוכן המדובר משתמשים בביטוי כקריאה לאלימות נגד קבוצה על סמך המאפיינים המוגנים שלהם". היא גם לא יכולה להסיק, "ללא הקשר נוסף, ש... הדובר תומך בהדרה של קבוצה מסוימת".

27. בהערכת הביטוי במסגרת מדיניות ארגונים ואנשים מסוכנים, קבעה החברה כי "הביטוי אינו קשור אך ורק לחמאס. בעוד שחמאס משתמש בביטוי באמנת 2017 שלו, הביטוי גם קדם לקבוצה ותמיד שימש אנשים שאינם קשורים לחמאס ושאינם תומכים באידיאולוגיית הטרור שלו". באשר לתוכן הנבדק, Meta קבעה כי "אף אחד משלושת רכיבי התוכן מבין מקרים אלה לא מציע תמיכה בחמאס או משבח את הארגון. בהיעדר ההקשר הנוסף הזה, Meta מעריכה שתוכן זה אינו מפר את התקנים הקהילתיים שלנו".

28. בתגובה לשאלות המועצה לגבי המחקר והניתוח שביצעה Meta כדי להגיע למסקנותיה, אמרה Meta כי צוות המדיניות שלה סקר את אופן השימוש בביטוי בפלטפורמות שלה והעריך אותו מול התקנים הקהילתיים. החברה גם ערכה ניתוח מסוים כדי לקבוע אם לחסום תגי האשטג המכילים את הביטוי. לפי Meta, החברה תסיר תג האשטג אם הוא מפר את המדיניות מטבעו ותחסום תג האשטג כאשר שכיחות גבוהה של תוכן הקשור לתג האשטג זה מפר את המדיניות. כדי לבצע הערכה זו, צוות התפעול של Meta בדק תוכן המכיל תגי האשטג של הביטוי ומצא שרק קומץ קטן קטעי תוכן הפרו את המדיניות של Meta ועשו זאת מסיבות אחרות מלבד הביטוי.

29. המועצה שאלה את Meta האם החברה קיבלה בקשות ממשלתיות להסיר תוכן עם הביטוי ואיזו פעולה נקטה החברה בתגובה. Meta הודיעה למועצה כי החברה קיבלה מספר בקשות מגופים ממשלתיים בגרמניה להגביל את הגישה לתוכן במדינה על פי החוק המקומי. בתגובה, Meta הגבילה את הגישה לתוכן בגרמניה.

סעיף 4. הערות פומביות

30. מועצת הפיקוח קיבלה 2,412 הערות ציבוריות שעמדה [בתנאים להגשה](#): 60% הגיעו מארצות הברית וקנדה, 17% מהמזרח התיכון ומצפון אפריקה, 12% מאירופה, 6% מאזור אסיה פאסיפיק ואוקיאניה, ו-5% מאזורים אחרים. לקריאת תגובות ציבוריות שנשלחו בהסכמה לפרסום, לחצו [כאן](#).

31. הפניות עסקו בנושאים הבאים: השימוש בביטוי על ידי חמאס ומשמעותו כקריאה אנטישמית לאלמות או הדרה; הביטוי כדיבור פוליטי מוגן במהלך משבר הומניטרי מתמשך; השורשים ההיסטוריים של הביטוי וההתפתחות של השימוש בו, לרבות כקריאה לזכויות הפלסטינים לשוויון ולהגדרה עצמית; הצורך להעריך את הביטוי באופן הקשרי כדי לקבוע את משמעותו והאם ניתן לשייך אותו לקריאות לאלמות; וחששות לגבי השימוש באוטומציה למתן תוכן הקשור לסכסוך והשפעתו השלילית על מגיני זכויות אדם ועיתונאים.

סעיף 5. ניתוח מועצת הפיקוח

32. שלושת המקרים הללו מדגישים מתיחות בין הצורך להגן על חופש הביטוי וערך הגנת הזכות להשמעת קול של Meta, במיוחד בשיח פוליטי בעת סכסוך, לבין ערכי הביטחון והכבוד של Meta להגנה על אנשים מפני הפחדה, הדרה, אלימות ונזק ממשי בעולם האמיתי. זה נהיה חשוב במיוחד בעת עימות אלים עם השפעה על בטיחות האנשים, לא רק באזור מלחמה אלא בכל העולם. חיוני ביותר ש-Meta תנקוט בפעולה יעילה כדי להבטיח שהפלטפורמות שלה לא ישמשו לצורך הסתה למעשי אלימות. תגובת החברה לאיום זה חייבת להיות מונחית גם על ידי כיבוד כל זכויות האדם, לרבות חופש הביטוי. זה רלוונטי במיוחד במקרה של הסכסוך הנוכחי והמתמשך, אשר התחיל בעקבות מתקפת הטרור של חמאס באוקטובר 2023 והפעולות הצבאיות של ישראל לאחר מכן, שהובילו למחאות פוליטיות ברחבי העולם ולהאשמות נגד שני הצדדים בהפרת החוק הבין-לאומי. הזינוק באנטישמיות ובאיסלאמופוביה רלוונטי גם להערכת לא רק המקרים הללו, אלא גם לשימוש כללי בביטוי "מהנהר עד לים" בפלטפורמות של Meta, בהתחשב במשמעויותיו, השימושים וההבנה השונים שלו.

33. המועצה מציינת כי בעוד Meta קבעה כי "הסיסמה, כפי שהיא עומדת בפני עצמה, אינה מפרה את התקנים הקהילתיים", החברה "לא ערכה מחקר על השכיחות והשימוש בביטוי", מלבד העבודה שעשו צוותי החברה כדי להבין את השימוש בביטוי בתגי האשטג, כפי שהוסבר בסעיף 3. Meta לא סיפקה נתונים על תוכן המכיל את הביטוי שהוסר עקב הפרות אחרות של המדיניות שלה. אף על פי כן, הערות ציבוריות רבות שהתקבלו על ידי המועצה מדגישות ניואנסים בשימוש בביטוי זה. המועצה מאמינה כי על ידי מתן גישה רבה יותר לחוקרים לנתוני הפלטפורמה והשקעת משאבים נוספים בפיתוח מחקר פנימי, Meta תאפשר הבנה טובה יותר של מתאמים בין התנהגות מקוונת לפגיעה במצב לא מקוון.

34. המועצה ניתחה את ההחלטות של Meta במקרים אלה מול מדיניות התוכן, ערכיה ואחריות זכויות האדם של Meta. המועצה גם העריכה את ההשלכות של מקרים אלה על הגישה הרחבה יותר של Meta לניהול תוכן.

5.1 ציות למדיניות התוכן של Meta

כללי התוכן

35. המועצה מוצאת ששלושת חלקי התוכן (תגובה אחת ושני פוסטים) אינם מפרים את המדיניות של Meta. מכיוון שלביטוי "מהנהר עד לים" יכול להיות מגוון רחב של משמעויות ופרשנויות, המועצה הסתכלה על התוכן בכללותו בשלושת הפוסטים הללו כדי לקבוע אם מדיניות הופרה.

36. לא ניתן להסיק שבאף אחת מדוגמאות התוכן שנבדקו קיימת הפרה של מדיניות דברי השטנה של Meta על ידי תקיפת אנשים יהודים או ישראלים בקריאות לאלימות או הדרה, או התקפה של מושג או מוסד הקשורים למאפיין מוגן שעלול להוביל לאלימות ממשית. בעוד שחלק מהאנשים עושים שימוש בביטוי כדי לתקוף אנשים יהודים או ישראלים, כל שלושת דוגמאות התוכן הללו מבטאות או מכילות אותות הקשורים של סולידריות עם פלסטינים ואין שפה או אות הקוראים לאלימות או הדרה. התגובה במקרה הראשון היא על סרטון שמעודד אחרים "להשמיע את קולם" וכולל את תג ההאשטג "#ceasefire" (הפסקת אש), בעוד שהתגובה עצמה מכילה את תגי ההאשטג "#PalestineWillBeFree" (פלסטין תהיה חופשית) ו-"#DefundIsrael" (הפסיקו את המימון של ישראל), כמו גם סמלי אימוג'י בצורת לב בצבעים של דגל פלסטין. הפוסט במקרה השני הוא תמונה גרפית של מה שנראה כמו פרוסות אבטיח צפות (אבטיח הוא סמל לסולידריות פלסטינית, עם אותם צבעים כמו דגל פלסטין) היוצרות את מילות הביטוי יחד עם "פלסטין תהיה חופשית", ללא כיתוב או אותות ויזואליים נוספים. והפוסט השלישי מציין במפורש שהוא מזדהה עם משפחות פלסטיניות שנלחמות כדי לשרוד, ומצהיר על תמיכה בפלסטינים מכל הדתות.

37. אף אחד משלושת רכיבי התוכן אינו מפר את מדיניות האלימות וההסתה, מכיוון שהם אינם מכילים אימים באלימות או פגיעה פיזית אחרת. כפי שהמועצה הסבירה בהחלטות קודמות, Meta דורשת שפוסט יכיל "איום" ו"יעד" לאלימות כדי שזה יחשב להפרת מדיניות. המועצה לא מצאה שום סימנים לאיום במקרים אלו. מדיניות האלימות וההסתה אוסרת גם על "הצהרות מוצפנות שבהן שיטת האלימות אינה מנוסחת בבירור, אך האיום הוא חבוי או מרומז". קו מדיניות זה מחייב לאכוף "אות איום" וכן "אות הקשר". Meta מזהה, בין ה"אותות ההקשריים" שלה לאכיפה: "הקשר או מומחיות מקומיים מאשרים שההצהרה המדוברת עלולה להוביל לאלימות ממשית". למרות שהמועצה מאשרת שיש מקרים והגדרות שבהם ניתן להשתמש בתוכן הכולל את הביטוי כדי לקרוא לאלימות, אין שום סימן לכך ששלושת רכיבי התוכן הנבדקים עלולים להוביל לאלימות ממשית.

38. בנוסף, התגובה ושני הפוסטים אינם משבחים את חמאס, ארגון ייעודי לפי מדיניות הארגונים והאנשים המסוכנים של Meta, או את פעולותיו. אף אחד לא מתייחס לחמאס או משתמש באזכור כלשהו כדי לשבח את הארגון או פעולותיו. בעוד מספר הערות ציבוריות טענו לפרש כל שימוש בביטוי כתמיכה בחמאס, רוב המועצה דוחה גישה זו ומוצא ששלושת קטעי התוכן אינם מפרים את המדיניות של Meta, בהתחשב בלביטוי, שהיה קיים עוד מלפני הקמת חמאס, אין משמעות אחת בלבד (ראה סעיף 1). בנוסף, אף אחת מדוגמאות התוכן אינה מתייחסת לישות המיועדת או לניסיונות להצדיק את התקפות ה-7 באוקטובר.

39. לבסוף, המועצה מציינת שוב כי לביטוי "מהנהר עד לים" יש משמעויות מרובות, ואכן אומץ לשימוש על ידי קבוצות ואנשים שונים, שלכל אחד מהם פרשנויות וכוונות שונות. אף על פי אנשים מסוימים עשויים להשתמש בו כקריאה אשר מעודדת אנטישמיות וחיסול אלים של ישראל ותושביה ומעניקה לגיטימציה לפעולות אלה, הוא משמש לעתים קרובות גם כקריאה פוליטית לסולידריות, לשוויון זכויות ולהגדרה עצמית

של העם הפלסטיני, ולסיום המלחמה בעזה (ראו סעיף 2). בהתחשב בשימושים מגוונים אלו, וכפי שניתן לראות מדוגמאות אלה, לא ניתן לפרש את הביטוי בפני עצמו ללא הקשר כקריאה לאליונות כלפי קבוצה על סמך מאפייניה המוגנים, כקריאה להדרה של קבוצה מסוימת, או כתמיכה בישות ייעודית ופעולותיה. העובדה שקבוצה קיצונית מסוימת עושה שימוש באותו ביטוי עם כוונה ופעולה מפורשות של חיסול אלים, אינה הופכת את הביטוי בפני עצמו לאלים או לדברי שטנה, בהתחשב במגוון האנשים המשתמשים בביטוי בדרכים שונות. בדומה לכך, הוועדה לזכויות אדם, בהערה כללית 37, התייחסה לסף איסור ביטוי המבוסס על סמלים וסמלים העשויים להיות בעלי משמעויות ופירושים רבים, וקבעה: "באופן כללי, יש לראות בשימוש בדגלים, מדים, שלטים וכרזות כצורת ביטוי לגיטימית שאין להגביל אותה, גם אם סמלים אלה הם תזכורת לעבר כואב. במקרים חריגים, שבהם סמלים אלה קשורים ישירות ובעיקר להסתה לאפליה, עוינות או אלימות, יש להחיל הגבלות מתאימות". (CCPR/C/GC/37, פסקה 51).

40. קיים גם מיעוט בקרב חברי המועצה שסבור כי בעוד ששלושת רכיבי התוכן הללו אינם מפריים את המדיניות של Meta, יש להניח שהביטוי "מהנהר עד לים" מהווה שבח של חמאס, ארגון ייעודי, וחייבים להסירו אלא אם כן קיימים סימנים ברורים שהתוכן שבו נעשה שימוש בביטוי אינו תומך בחמאס ובמטרותיו. לדעת חברי מועצה אלה, לאחר ה-7 באוקטובר, ההקשר השתנה באופן משמעותי ויש להניח שכל שימוש מעורפל בביטוי מתייחס לחמאס ולפעולותיו ותומכת בהם. המיעוט מסכים כי בשלושת המקרים הללו יש סימנים ברורים שהתוכן אינו משבח את חמאס או את ה-7 באוקטובר. נימוקיו של המיעוט מובאים ביתר פירוט בפרק ניתוח זכויות האדם (ראו סעיף 5.2).

5.2 עמידה באחריות של Meta כלפי זכויות האדם

41. המועצה הגיעה למסקנה כי ההחלטותיה של Meta להשאיר את שלושת רכיבי התוכן ב-Facebook תאמו את אחריות החברה כלפי זכויות האדם. המועצה מבינה כי התוכן הנדון במקרה השלישי אינו נמצא עוד ב-Facebook שכן המשתמש שפרסם אותו מחק אותו מהפלטפורמה.

חופש הביטוי (חלק 19 של האמנה הבין-לאומית בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות)

42. חלק 19 של האמנה הבין-לאומית בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות (ICCPR) מספקת הגנה רחבה על הזכות לחופש הביטוי, לרבות "החופש לחפש, לקבל ולהעביר מידע ורעיונות מכל הסוגים", לרבות "שיח פוליטי" ופרשנות על "ענייני ציבור", (הערה כללית מס' 34, פסקה 11). ועדת זכויות האדם אמרה כי היקפה של זכות זו "חובק אפילו ביטוי שעלול להיחשב כפוגעני מאוד, אם כי ניתן להגביל ביטוי כזה בהתאם להוראות חלק 19, פסקה 3 וחלק 20" כדי להגן על הזכויות או מוניטין של אחרים או לאסור הסתה לאפליה, עוינות או אלימות (הערה כללית מס' 34, פסקה 11). ההגנה הרחבה הניתנת לביטוי רעיונות פוליטיים חלה על אסיפות עם מסר פוליטי (ICCPR, חלק 21; הערה כללית מס' 37, פסקאות 32 ו-49). "בהתחשב בכך שלאסיפות שלום יש לעתים קרובות פונקציות אקספרסיביות, ושהשיח הפוליטי נהנה מהגנה מיוחדת כצורת ביטוי, יוצא מכך שאסיפות עם מסר פוליטי צריכות ליהנות מרמה גבוהה יותר של התאמה והגנה" (הערה כללית מס' 37, פסקה 32). ניתן לערוך הפגנות באופן מקוון ולא מקוון, בין אם בצורה משותפת או בלעדית. חלק 21 מרחיב להגן על פעילויות קשורות המתרחשות באינטרנט (פסקאות 6 ו-34).

43. כאשר מדינה מטילה הגבלות על הביטוי, על הגבלות אלה לעמוד בדרישות של חוקיות, מטרה לגיטימית ונחיצות ומידתיות (סעיף 19, פסקה 3, האמנה הבין-לאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות). דרישות אלה מכונות לעתים קרובות "המבחן בן שלושה חלקים". המועצה משתמשת במסגרת זו כדי לפרש את אחריותה

של Meta לזכויות האדם בהתאם לעקרונות המנחים של האו"ם בנושא עסקים וזכויות אדם, אשר Meta עצמה התחייבה אליהם במדיניות זכויות האדם התאגידית שלה. המועצה עושה זאת הן ביחס להחלטת התוכן הנבדקת והן ביחס למה שזה אומר על הגישה הרחבה יותר של Meta לניהול תוכן. המועצה מסכימה עם הכתב המיוחד של האו"ם לחופש הביטוי שלמרות ש"לחברות אין חובות של ממשלות, ההשפעה שלהן היא מסוג המחייב אותן להעריך את אותו סוג של שאלות לגבי הגנה על זכות המשתמשים שלהן לחופש הביטוי" ([74/486/א](#), פסקה 41).

44. כפי שהוזכר בסעיף 1, הערות ציבוריות משקפות דעות שונות לגבי האופן שבו יש ליישם סטנדרטים בין-לאומיים של זכויות אדם על הגבלת ביטוי על מתן תוכן שמכיל את הביטוי "מהנהר עד לים". מספר הערות ציבוריות טענו שאחריות זכויות האדם של Meta מחייבת הסרת תוכן מסוג זה (ראו ADL PC-29259), בהתחשב בכך שניתן לזהות את הביטוי עם קריאות קיצוניות לחיסול העם היהודי. אחרים טענו כי יש להסיר אותו בהקשרים שבהם הפצתו עלולה לגרום להשלכות מזיקות לעם או לקהילות יהודיות - כאשר, למשל, יש אלמנטים המצביעים על כך שהדובר מזדהה עם חמאס, או כאשר הביטוי משמש בשילוב עם רמזים אחרים המתייחסים לאימונים באלימות כלפי ישראלים ו/או יהודים, כגון "בכל אמצעי הכרחי" או "חזרו לפולין" (ראו ACJ PC-29479 ופרופסור שני, יו"ר הרש לאוטרפכט למשפט בין-לאומי ציבורי באוניברסיטה העברית, לשעבר חבר ויו"ר ועדת זכויות האדם של האו"ם PC-28895). הערות ציבוריות שונות טענו כי שום דבר בביטוי אינו מהווה מטבעו קריאה לאלימות או הדרה של קבוצה כלשהי, ואינה קשורה באופן בלעדי להצהרה המביעה תמיכה בחמאס; אלא היא נטועה בעיקר בביטוי פלסטיני לשחרור, חופש ושוויון (ראו SMEX PC-29396). מספר תגובות פומביות טענו כי הטענה שהביטוי, כשלעצמו, נושא כוונה לרצח עם, אינה מסתמכת על התייעוד ההיסטורי אלא על גזענות ואיסלאמופוביה (ראו Hearing Palestine Initiative PC-28564). הערות ציבוריות אחרות הדגישו את האחריות של Meta לספק הגנה מוגברת לשיח פוליטי, תוך הגבלת תוכן באמצעות הביטוי רק בהקשרים ספציפיים כאשר הדובר מסית לאלימות, אפליה או עוינות (ראו Human Rights Watch PC-29394).

I. חוקיות (בהירות ונגישות הכללים)

45. עקרון החוקיות מחייב את הכללים המגבילים את הביטוי להיות נגישים וברורים, המנוסחים בדיוק מספיק כדי לאפשר לאדם להסדיר את התנהגותו בהתאם (הערה כללית מס' 34, פסקה 25). בנוסף, כללים אלה "אינם רשאים להקנות שיקול דעת בלתי מוגבל להגבלת חופש הביטוי לאלה המואשמים בביצועם" ועליהם "לספק הדרכה מספקת למי שמואשמים בביצועם כדי לאפשר להם לברר אילו סוגי ביטוי מוגבלים כראוי ואילו לא" (שם). הכתב המיוחד של האו"ם לחופש הביטוי הצהיר שכאשר מיושמים על ממשל שחקנים פרטיים של שיח מקוון, הכללים צריכים להיות ברורים וספציפיים (A/HRC/38/35, פסקה 46). אנשים המשתמשים בפלטפורמות של Meta צריכים להיות מסוגלים לגשת ולהבין את הכללים ולבודקו התוכן צריכים להיות הנחיות ברורות לגבי האכיפה שלהם.

46. המועצה מוצאת שכפי שיושמה על שלושת חלקי התוכן במקרים אלה, המדיניות של Meta ברורה מספיק למשתמשים.

II. מטרה לגיטימית

47. כל הגבלה על חופש הביטוי צריכה גם לרדוף אחרי אחת או יותר מהמטרות הלגיטימיות המפורטות ב-ICCPR, הכוללת הגנה על זכויותיהם של אחרים. ועדת זכויות האדם פירשה את המונח "זכויות" כך שיכלול זכויות אדם כפי שמוכרות ב-ICCPR ובאופן כללי יותר בדיני זכויות האדם הבין-לאומיים ([הערה כללית 34](#), בפסקה 28).

48. במספר החלטות, המועצה הכירה בכך שמדיניות דברי שטנה של Meta חותרת למטרה הלגיטימית של הגנה על זכויותיהם של אחרים. Meta מצהירה כי היא אינה מאפשרת דברי שטנה מכיוון שהיא "יוצרת סביבה של הפחדה והדרה, ובמקרים מסוימים עשויה לקדם אלימות לא מקוונת". היא מגנה על הזכות לחיים (חלק 6, פסקה 1, ICCPR) וכן הזכויות לשוויון ואי-אפליה, לרבות על בסיס גזע, מוצא אתני ומוצא לאומי (חלק 2, פסקה 1, ICCPR; חלק 2, ICERD). מנגד, המועצה ציינה שוב ושוב כי אין זו מטרה לגיטימית להגביל את הביטוי רק במטרה להגן על אנשים מפני עבירה (ראו [Depiction of Zwarte Piet](#), בציטוט הכתב המיוחד של האו"ם לחופש הביטוי, דו"ח A/74/486, פסקה 24), שכן הערך שחוק זכויות האדם הבין-לאומי מייחס לביטוי חסר עכבות הוא גבוה (הערה כללית מס' 34, פסקה 38).

49. מדיניות האלימות וההסתה נועדה "למנוע אלימות פוטנציאלית לא מקוונת" על ידי הסרת תוכן הכולל "שיח אלים המכוון לאדם או לקבוצת אנשים על בסיס המאפיינים המוגנים שלהם" ומהווה "סיכון אמיתי לפגיעה פיזית או איומים ישירים על ביטחון הציבור". כפי שהוזכר בעבר בהחלטה [Alleged Crimes in Raya Kobo](#), מדיניות זו משרתת את המטרה הלגיטימית של הגנה על זכויותיהם של אחרים, כגון הזכות לחיים (חלק 6, ICCPR).

50. מדיניות הארגונים והאנשים המסוכנים של Meta נועדה "למנוע ולשבש נזקים בעולם האמיתי". במספר החלטות מצאה המועצה כי מדיניות זו חותרת למטרה הלגיטימית של הגנה על זכויותיהם של אחרים, כגון הזכות לחיים (ICCPR, חלק 6) והזכות לאי-אפליה ושוויון (ICCPR, חלקים 2 ו-26), מכיוון שהוא מכסה ארגונים המקדמים שנאה, אלימות ואפליה וכן אירועים אלימים ייעודיים המונעים על ידי שנאה (ראו החלטות בנושא [Sudan's Rapid Support Forces Video Captive](#) וכן [Greek 2023 Elections Campaign](#)).

III. הכרח ומידתיות

51. תחת חלק 19(3) של ICCPR, נחיצות ומידתיות מחייבות שהגבלות על ביטוי "צריכות להיות מתאימות כדי להשיג את תפקידן המגן; הם חייבים להיות הכלי הפחות פולשני מבין אלה שעלולים להשיג את תפקידם המגן; עליהם להיות פרופורציונליים לאינטרס שיש להגן עליו" (הערה כללית מס' 34, פסקה 34).

52. המועצה מדגישה עוד של-Meta יש אחריות לזהות, למנוע, למתן ולתת חשבון להשפעות שליליות על זכויות אדם, לבצע בדיקת נאותות מתמשכת של זכויות אדם כדי להעריך את ההשפעות של פעילות החברה (UNGP, עקרון 17) ולהכיר בכך שהסיכון של פגיעה בזכויות אדם - כולל הסכנה המוגברת למיעוטים פגיעים העומדים בפני עוינות והסתה - מתגברת במהלך סכסוכים (UNGP, עקרון 7, A/75/212, פסקה 13). המועצה הדגישה שוב ושוב את הצורך לפתח מסגרת עקרונית ושקופה למתן תוכן של דברי שטנה במהלך משברים ובמסגרות סכסוכים (ראו החלטות בנושא ["Two Buttons" Meme, Haitian Police Station Video](#) וכן [Tigray Communication Affairs Bureau](#)). אמנם הכרחי ש-Meta תנסה למנוע שימוש בפלטפורמות שלה כדי להפחיד, להוציא או לתקוף אנשים על בסיס מאפיינים המוגנים שלהם, או להסית למעשי אלימות טרור - מטרות לגיטימיות של מדיניות ניהול התוכן שלה - האחריות של Meta לזכויות האדם מחייבת כל הגבלות על ביטוי יהיו הכרחיות ומידתיות, לא כל שכן כדי לכבד את קולם של

אנשים בקהילות המושפעות מאלימות. דווקא במהלך סכסוך המתפתח במהירות, חברות של רשתות חברתיות גדולות חייבות להקדיש את המשאבים הדרושים כדי להבטיח שחופש הביטוי לא יקוצר שלא לצורך, תוך תשומת לב לאזורים שבהם סיכוני הפגיעה חמורים במיוחד. כמו כן, המועצה מציינת כי מתן גישה לחוקרים לנתוני הפלטפורמה והשקעת משאבים נוספים בפיתוח מחקר פנימי יאפשר ל-Meta להבין טוב יותר את המתאמים בין התנהגות מקוונת לפגיעה במצב לא מקוון. זה יציב את החברה בעמדה טובה יותר למלא את אחריותה להגן על זכויות האדם במסגרת UNGP.

53. רוב המועצה מוצא כי השארת התוכן בשלושת המקרים הללו עולה בקנה אחד עם עקרון ההכרח, תוך שימת דגש על החשיבות של הערכת תוכן כזה בהקשר המסוים שלו. אמנם לא ניתן להכחיש שבמקרים מסוימים השימוש בביטוי "מהנהר עד לים" נועד ומשמש יחד עם קריאה לאלימות או הדרה, או תמיכה בחמאס ומעשיו האלימות, בהתחשב במגוון הדרכים בהן נעשה שימוש בביטוי, במיוחד כחלק מהדיבור הפוליטי המוגן, לא ניתן לפרשו בפני עצמו, ללא הקשר, כקריאה לאלימות, הפחדה או הדרה.

54. כחלק מניתוחה, המועצה התבססה על ששת הגורמים (הקשר של ההצהרה, עמדתו או מעמדו של הדובר, כוונה להסית, תוכן וצורת ביטוי, היקף הפצתה וסיכוי לפגיעה) [תוכנית הפעולה של רבאט](#) להעריך את היכולת הן של התוכן במקרים אלה והן של הביטוי העצמאי "מהנהר עד לים" כדי ליצור סיכון רציני להסתה לאפליה, אלימות או פעולות אחרות ללא חוק. גורמי רבאט פותחו כדי להעריך מתי הסברה לשנאה לאומית, גזעית או דתית מהווה הסתה למעשים מזיקים, והמועצה השתמשה בכך בעבר (החלטה בדבר [Knin Cartoon](#)).

הקשר

55. התכנים בשלושת המקרים הללו, כמו גם האימוץ הרחב יותר של הביטוי, הם בתגובה לסכסוך מתמשך בעל השלכות אזרחיות ועולמיות משמעותיות. כל שלושת קטעי התוכן פורסמו זמן קצר לאחר פיגועי ה-7 באוקטובר וכשהמבצע הצבאי הקרקעי של ישראל בעזה יצאה לדרך.

56. בשלושת קטעי התוכן יש סימנים לכך שהמשתמשים מגיבים או מפנים תשומת לב לסבל של העם הפלסטיני ו/או מגנים את פעולות הצבא הישראלי. ההשפעה המשמעותית של הפעולות הצבאיות של ישראל בעזה, כמו גם הספקות לגבי הלגיטימיות שלה, היו חלק מהדיון והשיח הציבורי כמו גם מהליכים המשפטיים בפני בית הדין הבין-לאומי לצדק ובית הדין הפלילי הבין-לאומי. אנשים וקבוצות ברחבי העולם ביקשו לקחת חלק ולהשפיע כחלק מהדיון הזה, בצורה מקומית וגלובלית. בשלב זה, במסגרת הצהרה [משותפת](#), הדיווחים המיוחדים של האו"ם בתחום זכויות התרבות, על הזכות לחינוך, הזכויות לחופש התכנסות והתאגדות בדרכי שלום, ועל הגנה וקידום חופש הדעה והביטוי, קבעו כי "קריאות להפסקת האלימות והמתקפות בעזה, או להפסקת אש הומניטרית, או ביקורת על מדיניות ופעולות ממשלת ישראל, בהקשרים רבים מדי הושוּו באופן מטעה לתמיכה בטרור או אנטישמיות. זה חונק את חופש הדיבור, לרבות ביטוי אמנותי, ויוצר אווירה של פחד להשתתף בחיים הציבוריים".

57. באופן כללי יותר, הביטוי והאופן שבו הוא מתפרש מושפעים מאוד מהטבע המתפתח של הסכסוך ומההקשר הרחב יותר באזור, כמו גם בעולם. הקשר זה כולל את העלייה בשימוש בביטוי הן בתמיכה, באישור או בתמיכה בחמאס ובמעשים האלימות שלהם, והן בשימוש בו לתמיכה במאבק הפלסטיני להגדרה עצמית ושוויון זכויות, ולצד הקריאות להפסקת אש. ההקשר כולל גם [גל עלייה עצום](#) ברטוריקה מסוכנת, [בעלת דה-הומניזציה ואפליה](#) המכוונת לערבים, ישראלים, יהודים, מוסלמים ופלסטינים.

58. כפי שבא לידי ביטוי בהערות פומביות, היו מקרים של אנשים שמשתמשים בביטוי בשילוב עם קריאות אנטישמיות, איומים באלימות או הבעת תמיכה כלפי חמאס, או שהצדיקו את פיגועי ה-7 באוקטובר, בליווי הצהרות הקוראות לאלימות או הדרה, כמו "בכל האמצעים הנדרשים" או "חזרו לפולין", (ראו תגובה ציבורית, PC-28895), או לצד אותות אלימות אחרים, "כגון תמונה של מצנח רחיפה שמזכיר את מבצעי הפיגועים ב-7 באוקטובר" (ראו AJC PC-29354). רוב חברי המועצה מציינים שהסרה של תוכן המפר את המדיניות יכולה להיות עקבית עם הסטנדרטים הקהילתיים של Meta וחובות זכויות האדם במקרים שבהם ההקשר מצביע על כך שהקריאה היא של אלימות או הדרה. עם זאת, הסרה כזו לא תהיה מבוססת על הביטוי כשלעצמו, אלא על רמזים הקשריים או אלמנטים אחרים הקיימים בפוסט שמכיל את הביטוי. בהתחשב במשמעויות והשימושים השונים של הביטוי, הערכת הקשר וזיהוי סיכונים ספציפיים שיכולים לנבוע מתוכן המתפרסם בפלטפורמות של Meta, מנותח כמכלול, הם חיוניים. עם זאת, מכיוון שלביטוי אין משמעות יחידה, איסור גורף על תוכן הכולל את הביטוי, כלל הסרת תוכן כזה כברירת מחדל, או אפילו שימוש בו כאות להפעלת אכיפה או ביקורת, יפגע בשיח פוליטי מוגן בצורה בלתי מקובלת. כפי שנאמר בהערות ציבוריות שונות, בהתחשב באופי ההקשרי ביותר של המשמעות והשימוש בו, והבעיות המתועדות היטב לאוטומציה בביצוע ניתוח הנדרש להבנת הקשר, ההסתמכות על כלים אוטומטיים למתן תוכן באמצעות ביטוי זה "תוביל בהכרח לצנזורת יתר של תוכן בנושאים הנוגעים לציבור בסכסוך מזוין מתמשך" (ראו הערות הציבור: Integrity Institute PC-29544; Human Rights Watch PC-29394; וכן [Article 19 briefing](#)). זה רלוונטי במיוחד בהקשר של סכסוך ישראל-עזה, שבו, כפי שקבעה המועצה בעבר בהחלטות [בני ערובה שנחטפו מישראל](#) ו**בית החולים שיפאא'**, נקטה Meta מספר צעדים זמניים, כולל הפחתת ספי האמון לזיהוי והסרה של תוכן, מה שהגדיל את ההסרה האוטומטית של תוכן שבו היה ציון אמון נמוך יותר עבור תוכן המפר את המדיניות של Meta. במילים אחרות, Meta השתמשה בכלים האוטומטיים שלה בצורה אגרסיבית יותר כדי להסיר תוכן שעלול להפר את קווי המדיניות שלה.

59. המועצה גם מציינת כמה בולט הביטוי בהפגנות פרו-פלסטיניות הן מקוונות והן לא מקוונות ברחבי העולם. המועצה מודעת ל**דוגמאות** של מפגינים הדוגלים באלימות או משבחים את חמאס, עם זאת, לפי ועדת זכויות האדם, על פי חוק זכויות האדם הבין-לאומי, קיימת הנחה בעד לראות באסיפות מטרות לשם שלום (הערה כללית מס' 37, [CCPR/C/GC/37](#), פסקאות 15-17) והפרות מצד חלק מהמשתתפים אינן משפיעות על זכויותיהם של אחרים. בדו"ח שלו, הכתב המיוחד של האו"ם לזכויות חופש ההתכנסות וההתאגדות מדגיש את החשיבות של מימוש בטוח ואפקטיבי של זכויות אלה כהבטחת "בלמים ואיזונים", וכדרך להתגבר על "אי-שוויון מושרש" כך אנדמי למצבי סכסוך. מימוש זכויות האסיפה וההתאגדות היא "לעיתים קרובות האפשרות הזמינה היחידה עבור מי שחיים בהקשרים שלאחר סכסוך ושברים להשמיע את קולם; והם מהווים שדרה חשובה לנשים, קורבנות, בני נוער וקבוצות שוליים, שלעיתים קרובות מודרים מתהליכים אלה להשמיע את תלונותיהם ודאגותיהם [ו]... להביא את התלונות המקומיות לתשומת לבם של עושי השלום והקהילה הבין-לאומית, אשר, אם הם מטופלים, יכולים לעזור לפתור את הסיבות העיקריות לסכסוך ולמנוע המשך או התעוררות של סכסוכים" ([78/246/א](#), פסקאות 2-4).

זהות הדובר

60. אין סימנים לכך שהמשתמשים שפרסמו את התוכן בשלושת המקרים הללו, או הדפים שבהם שותפו הפוסטים במקרה השני והשלישי, קשורים אל או מראים תמיכה בארגונים ייעודיים, כמו חמאס, או אפליה והדרה. בהגשת התגובה הפומבית שלו, פרופסור יובל שני, למשל, מזהה, "האם הדובר המשתמש בביטוי מזדהה או לא מזדהה עם חמאס או תומך בפעולה אלימה שבוצעה על ידי חמאס", (PC-28895) כאינדיקטור רלוונטי לפי ניתוח רבאט.

61. כפי שהוסבר ביתר פירוט בסעיף 5.1, למרות שלביטוי "מהנהר עד לים" יכולים להיות מגוון רחב של שימושים, המועצה מוצאת ששלושת רכיבי התוכן הנבדקים אינם מראים כוונה לעורר אפליה או אלימות, דוגלים בהדרה של קבוצה מסוימת, או תומכים בישיות ייעודיות או בפעולותיהם.

62. הביטוי, בדומה לסיסמה, התפשט מהר מאוד והיווה את הבסיס להגיב המשתמשים לפיגועי ה-7 באוקטובר ולפעולות הצבאיות של ישראל בעזה, במשמעותיות וכוונות שונות. כפי שצוין לעיל, על פי מחקר שהוזמן על ידי המועצה, חלה עלייה משמעותית בשימוש בביטוי בפלטפורמות של Meta לאחר ה-7 באוקטובר, עם העליות המשמעותיות ביותר בינואר ומרץ 2024 ב-Facebook ובנובמבר 2023 ב-Instagram. האחרון התרחש במקביל לתקיפה של צה"ל בבית החולים שיפא' והמשבר ההומניטרי הגובר בעזה. מומחים ציינו כי נראה כי Meta מסירה תוכן הכולל את הביטוי כאשר הוא מלווה באותות מפורשים של אלימות ו/או אפליה. המחקר שהוזמן הסתמך על כלי CrowdTangle, שלא כולל את כל התוכן בפלטפורמות של Meta או תוכן שהוסר על ידי Meta. המחקר מצביע על כך שעבור תוכן שהושאר בפלטפורמות של Meta, הביטוי משמש בדרך כלל בפוסטים שמעלים את המודעות להשפעת המלחמה על פלסטינים, קוראים להפסקת אש או דוגלים בזכויות הפלסטינים. עם זאת, כאמור, Meta לא סיפקה נתונים על תוכן המכיל את הביטוי שהוסר עקב הפרות אחרות של המדיניות שלה, וגם לא ערכה מחקר נתונים מלא על הפלטפורמה "על השכיחות והשימוש בביטוי". המועצה מאשרת שהביטוי שימש וממשיך [לשמש](#) בכמה הגדרות כדי לקרוא להדרה או אלימות ועשוי לשמש בדרך זו בפלטפורמות של Meta. עם זאת, המועצה תזדקק למידע נוסף כדי להעריך את אופי ושכיחות התוכן שהוסר מהפלטפורמות של Meta.

סבירות וקרבה והישג יד

63. בניתוח בכללותו, המועצה מוצאת שאף אחת מדוגמאות התוכן בשלושת המקרים הספציפיים הללו אינה מציגה סבירות או סיכון לאלימות או אפליה קרובה. כאמור לעיל, בשל משמעותיות המרובות והכוונות המגוונות בשימוש בו, רוב חברי המועצה הגיעו למסקנה כי לא ניתן לפרש את הביטוי בפני עצמו, בכל המקרים או כברירת מחדל, וללא קשר להקשר, כמזיק, אלים או מפלה.

64. בעוד שהמועצה מכירה שניתן להשתמש בביטוי "מהנהר עד לים" יחד עם שפה מאיימת על אנשים או קבוצה יהודים או ישראלים, או יחד עם [איומים](#) כלליים יותר [באלימות](#), או שבח וחגיגת פיגועי ה-7 באוקטובר, (ראו הערה ציבורית, (AJC PC-29354), וחובה ש-Meta תמנע את השימושים הללו בפלטפורמות שלה, אחריותה לזכויות האדם מחייבת שבתגובתה לאיומים אלו, החברה תכבד את כל זכויות האדם, כולל קולם של אנשים בקהילות המושפעות מאלימות. המועצה מוצאת שיש גם סיכון משמעותי בהסרת תוכן הכולל את הביטוי כאשר התוכן מבקש להעלות את המודעות לסבלם של אנשים בעזה ולדה-הומניזציה של פלסטינים במהלך מערכה צבאית מתמשכת. כפי שצוין בהערה פומבית, הפלטפורמות של Meta הן מהכלים החשובים ביותר של הפלסטינים לתיעוד האירועים המתרחשים בשטח, ולבקשת תמיכה מהקהילה הבין-לאומית כדי לחייב את הצבא והממשלה הישראלים באחריות, ולדרוש הפסקה של האלימות (ראו הערה ציבורית, (Hearing Palestine Initiative PC-28564). הפלטפורמות של Meta הן גם כלי חיוני להעלאת המודעות וההתגייסות הגלובלית בתגובה לגלים עולים של אנטישמיות ואיסלמופוביה. הפלטפורמות משמשות לבניית סולידריות, להרחבת תמיכה לאנשים וקבוצות ממוקדות, להעלאת המודעות לקנאות, לנטרול דיסאינפורמציה ולאספקת חינוך. חיוני שתפקידי המפתח הללו של המדיה החברתית יוכלו

להתבצע בסביבה שבה אנשים מרגישים בטוחים ומכובדים. אכיפת מדיניות התוכן של Meta ובדיקות מתמשכות של התפתחות שפת השנאה ושל הקשר בין מדיה חברתית לפגיעה לא מקוונת היא חיונית.

65. טווח ההגעה של חלקי התוכן הראשון והשלישי היה נמוך, בעוד שלפוסט במקרה השני היו כ-8 מיליון צפיות. עם זאת, טווח ההגעה של התוכן אינו גורם המעיד על כך שיש צורך בהסרה כאשר הסיכון לפגיעה אינו ברור.

66. עם זאת, מיעוט בקרב חברי המועצה מוצא כי ההקשר לאחר פיגועי ה-7 באוקטובר משנה באופן משמעותי את הניתוח בהתאם לששת גורמי רבאט, ויש לקבוע את משמעות הביטוי בהקשר זה. בעוד שההיסטוריה והשימושים השונים של הביטוי רלוונטיים, תפקידו כהצהרה על תוכנית אלימה של ארגון ייעודי, אחד ברשימות הטרור של מדינות רבות, פירושו שהקונטקסט של הביטוי והסיכונים בשימוש בו השתנו (הקשר). עבור חברי מועצה אלו, לאחר ה-7 באוקטובר, שיקול העמימות ההיסטורי אינו חל יותר, והתעלמות ממצאות חדשה זו אינה סבירה ומתעלמת מכך שהביטוי יכול לשמש אישור מקודד לישות ייעודית ולאידיאולוגיה מלאת שנאה המציגה סיכון לנזק.

67. מיעוט זה במועצה סבור כי על Meta לאמץ נוהל ברירת מחדל המתבסס על הנחה שהביטוי מהווה שבח כלפי ארגון ייעודי, אלא אם כן קיימים סימנים ברורים שהמשתמש אינו תומך בחמאס או במתקפות ה-7 באוקטובר. לאחר מכן על Meta לספק הנחיות למנחי התוכן שלה לגבי אותות לשימושים שאינם מפרים בביטוי שיש לפטור מכלל ברירת מחדל זה. עבור מיעוט זה, אימוץ גישה זו יאפשר ל-Meta לכבד את חופש הביטוי של משתמשים המבקשים להפגין סולידריות עם הפלסטינים ולקרוא למטרות פוליטיות ספציפיות, לרבות שוויון הזכויות של כל האנשים בישראל ובשטחים הפלסטיניים, תוך התחשבות ב הסיכון הנוכחי לאלימות הקשור לשימוש בביטוי בסביבות מקומיות שונות.

68. מהטעמים שפורטו לעיל, רוב חברי המועצה חולקים על גישה זו, בהתחשב בכך שלביטוי, שהיה קיים לפני הקמת חמאס, אין משמעות, כוונה או הבנה אחת. יתרה מזאת, הם מדגישים את העצות שסיפק הכתב המיוחד של האו"ם לקידום והגנה על זכויות אדם וחירויות יסוד תוך מאבק בטרור, שהזהיר מפני הסיכונים של דה-לגיטימציה של החברה האזרחית על ידי "אפיון רופף שלהם כ'מחבלים' [המגביר] את הפגיעות של כל גורמי החברה האזרחית, התורמים לתפיסה שהם מטרות לגיטימיות להתעללות מצד גורמים ממלכתיים ושאינם ממלכתיים". [A/HRC/40/52](#), פסקה 54). ראו לדוגמה את התוכן בסיכום החלטת [Dehumanizing Comments About People in Gaza](#). מיעוט אחר במועצה סבור בתוקף כי אין לראות בהפניית תשומת הלב להפעלת ביטוי שאומץ על ידי קבוצת טרור כטענה כי אנשים המפרסמים תוכן כזה מאופיינים כמחבלים בעצמם. מיעוט זה סבור כי בפסיקת תוכן מקוון, מקורם ומשמעותם של ביטויים חייבים להיות נתונים לניתוח ופרשנות; אסור לשלב בין ניתוח כזה למאמצים לעשות דה-לגיטימציה לשחקנים בחברה האזרחית.

69. לבסוף, המועצה מכירה בכך ש-Meta עיצבה מערכת מדיניות כדי להתמודד עם הסיכונים הנובעים מתוכן מפלה באינטרנט. העדויות לנזק שנגרמו כתוצאה מהתפוצה המצטברת הנרחבת והמהירה של תוכן אנטישמי ותוכן מזיק אחר בפלטפורמות של Meta, כפי שנדון בהחלטה בדבר [Holocaust Denial](#), לדרוש של-Meta יהיו כלי אכיפה ואמצעים נאותים למתן תוכן כזה מבלי לצמצם יתר על המידה ביטוי פוליטי בנושאים בעלי עניין ציבורי, בהתאם לחובותיה לזכויות האדם. בנוסף, אם היא נאכפת כראוי, המדיניות של Meta מספקת מעקות בטיחות משמעותיים לקידום המטרות של מניעת אלימות ונזקים אחרים הנובעים ממחבלים ותומכיהם בשימוש בפלטפורמות של Meta. לעניין זה, בתגובה להמלצת המועצה מס' 5 במקרה

[אזכור הטליבאן בדיווח החדשות](#), Meta אמרה שהיא תפתח כלים חדשים שיאפשרו לה "לאסוף פרטים מפורטים יותר על האכיפה שלנו של מדיניות דיווח החדשות [ארגונים ואנשים מסוכנים]". כפי שהמועצה המליצה בעבר, יש להרחיב זאת גם לאכיפת מדיניות דברי שטנה (החלטה בדבר [Holocaust Denial](#); המלצה מס' 1), כמו גם מדיניות האלימות וההסתה (החלטה בדבר [United States Posts Discussing](#) [Abortion](#), המלצה מס' 1).

גישה לנתונים

70. המועצה ובעלי עניין חיצוניים יהיו בעמדה טובה יותר להעריך את הנחיצות והמידתיות של החלטות ניהול התוכן של Meta במהלך סכסוכים מזוינים מתמשכים, אם Meta תמשיך לספק למועצה ולחוקרים עצמאיים גישה לנתוני הפלטפורמה. במרץ 2024, [Meta הודיעה](#) על השבתת CrowdTangle ב-14 באוגוסט 2024. החברה הסבירה כי במקום זאת תמקד את משאביה ב"כלי מחקר חדשים, Meta Content Library ו-Content Library API. " בעוד שהמועצה משבחת את Meta על פיתוח כלי מחקר חדשים ופעולותיה למען אספקת פונקציונליות רבה יותר, המועצה מודאג מהחלטת החברה להשבית את CrowdTangle לפני שהכלים החדשים הללו יוכלו להחליף אותו ביעילות. לפי [מכתב פתוח](#) שנשלח על ידי מספר ארגונים ל-Meta שבו הם קוראים לחברה לא להשבית את CrowdTangle "במהלך שנת בחירות מרכזית", קיימים חששות משמעותיים לגבי ההתאמה של ספריית Meta Content Library לספק גישה מספקת לנתונים לניטור עצמאי. [הנציבות האירופית](#) פתחה בהליכים רשמיים במסגרת חוק השירותים הדיגיטליים נגד Facebook ו-Instagram על ההחלטה לסגור את "כלי התובנות הציבוריות בזמן אמת CrowdTangle ללא תחליף הולם". המועצה מהדהדת את החששות שהעלו ארגונים ואנשים אלה והנציבות האירופית בנוגע להחלטה של Meta להפסיק את פעילות הכלי CrowdTangle במהלך שנת בחירות מרכזית ללא תחליף הולם.

71. המועצה מציינת כי אפילו עם CrowdTangle, יש מגבלות ליכולות המועצה והציבור להעריך ביעילות את היקף הזינוק בתוכן אנטישמי, אסלאמופובי או גזעני ושאר תוכן המכיל דברי שנאה בפלטפורמות של Meta, והיכן ומתי הזינוק הזה עשוי להיות הבולט ביותר. דיווח השקיפות של Meta אינו מפורט מספיק כדי להעריך את ההיקף והטבע של תוכן המכיל דברי שנאה בפלטפורמות שלה. אחת ההמלצות (מס' 16) שהוציא BSR בדוח [גילוי נאות של זכויות אדם](#), שהוזמן בתגובה להמלצה הקודמת של המועצה בהחלטה בדבר [Shared AI Jazeera Post](#), הייתה שהחברה תפתח מנגנון למעקב אחר שכיחות התוכן התוקף אנשים על בסיס מאפיינים מוגנים ספציפיים (לדוגמה, תוכן אנטישמי, איסלאמופובי או הומופובי). בספטמבר 2023, שנה לאחר פרסום הדוח של BSR, Meta [דיווחה](#) שהיא עדיין מעריכה את כדאיות ההמלצה הזו. המועצה קוראת ל-Meta ליישם המלצה זו במלואה בהקדם האפשרי.

6. החלטת המועצה לפיקוח

המועצה לפיקוח מחזקת את החלטותיה של Meta להשאיר את התוכן בכל שלושת המקרים.

7. המלצות

A. שקיפות

1. על Meta לוודא שחוקרים מוסמכים, ארגוני חברה אזרחיים ועיתונאים, שבעבר הייתה להם גישה ל-CrowdTangle, ייכנסו לספריית התוכן החדשה תוך שלושה שבועות מהגשת בקשתם.

המועצה תחשיב המלצה זו למיושמת כאשר Meta תספק למועצה רשימה מלאה של חוקרים וארגונים שבעבר הייתה להם גישה ל-CrowdTangle, ואת זמן האספקה שנדרש כדי להכניס אותם לספריית Meta Content Library, שלפחות 75% מהם צריכים להיות שלושה שבועות או פחות.

2. על Meta לוודא שספריית Meta Content Library היא תחליף הולם ל-CrowdTangle, ומספקת פונקציונליות וגישה לנתונים באופן שווה או יותר טוב.

המועצה תחשיב המלצה זו למיושמת כאשר סקר שנערך בקרב מדגם מייצג של חוקרים, ארגוני חברה אזרחית ועיתונאים יראה שלפחות 75% מאמינים שהם מסוגלים להמשיך, לשכפל או לערוך מחקרים חדשים בעלי עניין ציבורי באופן סביר, באמצעות ספריית Meta Content Library. סקר זה צריך להתבצע לאורך כל הדרך במידת הצורך, ויש לחלוק את תוצאות החזרה הראשונה שלו עם המועצה לא יאוחר מהרבעון הראשון של 2025.

3. על Meta ליישם את המלצה מס' 16 מתוך דוח [גילוי נאות לזכויות אדם של BSR](#) אודות ההשפעות של Meta בישראל ובפלסטין לפיתוח מנגנון למעקב אחר שכיחות תוכן התוקף אנשים בהתבסס על מאפיינים מוגנים ספציפיים (לדוגמה, תוכן אנטישמי, אסלאמופובי והומופובי).

המועצה תחשיב המלצה זו למיושמת כאשר Meta תפרסם את תוצאות ההערכה הראשונה שלה של מדדים אלה ותוציא התחייבות ציבורית לגבי האופן שבו החברה תמשיך לנטר ולמנף את התוצאות הללו.

*הערה פרוצדורלית:

- החלטות מועצת הפיקוח מתקבלות על ידי פאנלים של חמישה חברים ומאושרות ברוב קולות של המועצה המלאה. החלטות המועצה אינן מייצגות בהכרח את דעותיהם של כל החברים.
- תחת [האמנה](#) שלה, המועצה לפיקוח רשאית לבדוק ערעורים של משתמשים שאת התוכן שלהם Meta הסירה, ערעורים של משתמשים שדיווחו על תוכן ש-Meta השאירה, והחלטות ש-Meta מתייחסת אליהן (אמנה חלק 2, סעיף 1). למועצה יש סמכות מחייבת לקיים או לבטל את החלטות התוכן של Meta (אמנה חלק 3, סעיף 5; אמנת חלק 4). המועצה רשאית להוציא המלצות לא מחייבות ש-Meta נדרשת להגיב עליהן (אמנת חלק 3, סעיף 4; חלק 4). כש-Meta מתחייבת לפעול בהתאם להמלצות, המועצה מנטרת את יישומן.
- לשם ההחלטה בנושא פנייה זו, המועצה הזמינה מחקר עצמאי שבוצע עבורה. המועצה נעזרה ב-Duco Advisors, חברת ייעוץ המתמקדת בשילוב של גיאופוליטיקה, איון ובטיחות וטכנולוגיה. Memetica, קבוצת חקירות דיגיטליות המספקת שירותי ייעוץ סיכונים ומודיעין איומים כדי לצמצם נזקים מקוונים, סיפקה גם היא שירותי מחקר. המומחיות הלשונית ניתנה על ידי Lionbridge Technologies, LLC, שהמומחים שלה שולטים ביותר מ-350 שפות ועובדים מ-5,000 ערים ברחבי העולם.